

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY – 4101-012-02/2014
P/14/032

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/032 – Gospodarowanie zasobami najstarszych budynków komunalnych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
<i>Kontrolerzy</i>	1. Christian Makowski – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 88997 z dnia 28 maja 2014 r. 2. Karol Sobieszczyk – główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 88998 z dnia 28 maja 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4, 13-14)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu (dalej: „ZGM” lub „Zakład”), ul. Grudziądzka 159B, 87-100 Toruń.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Monika Mikulska – Dyrektor ZGM od dnia 18 września 2013 r. ¹ (dowód: akta kontroli str. 5-9)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu należycie gospodarował w latach 2011-2013 zasobem najstarszych budynków komunalnych³, podejmując wystarczające działania do utrzymania ich w dobrym stanie technicznym, a także zapewnienia warunków bezpiecznego ich użytkowania i właściwego wykorzystywania środków na ich utrzymanie.

Stwierdzone nieprawidłowości, których następstwa nie miały jednak wpływu na kontrolowaną działalność, dotyczyły:

- 1) nieterminowego przeprowadzenia 20 spośród 78 rocznych kontroli budynków (z opóźnieniem od dwóch do sześciu miesięcy);
- 2) nierzetelnego prowadzenia dziewięciu spośród 10 objętych badaniem ksiąg obiektów budowlanych;
- 3) niezawarcia zakresu robót budowlanych w protokole kontroli rocznej stanu technicznego budynku (w jednym z 10 badanych przypadków).

¹ Wcześniej, w okresie objętym kontrolą, stanowisko Dyrektora ZGM zajmował Janusz Bobek, a od 19 grudnia 2011 r. w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy zastępował go Roman Bicki.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienia.

³ Oddanych do użytkowania przed dniem 14 sierpnia 1961 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zarządzanie zasobem budynków komunalnych oraz sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad ZGM

Opis stanu faktycznego

1.1. ZGM został utworzony w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu w zakład budżetowy Gminy Miasta Toruń⁴ (dalej: „Gmina”). Zgodnie ze statutem ZGM⁵, przedmiotem działania Zakładu było gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy, w tym w szczególności:

- utrzymywanie we właściwym stanie technicznym budynków i budowli,
- dokonywanie okresowych przeglądów stanu technicznego budynków i budowli oraz sporządzanie okresowych planów remontów,
- realizacja wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 10-12)

1.2. W ramach zarządzania zasobem mieszkaniowym Gminy, Dyrektor ZGM wydał zarządzenia wewnętrzne określające systemy ewidencyjne, takie jak np.: rejestr skarg, rejestr ewidencyjny nieruchomości, rejestry wykonania planów remontów.

(dowód: akta kontroli str. 69-73)

1.3. Organizację wewnętrzną, zasady funkcjonowania oraz przedmiot i zakres działania ZGM określał Regulamin organizacyjny Zakładu⁶.

W strukturze organizacyjnej ZGM wyodrębniono m.in. Dział Techniczny oraz sieć Biur Obsługi Mieszkańców (dalej: „BOM”). Realizacja zadań związanych z gospodarowaniem zasobem budynków komunalnych została przypisana pracownikom ZGM w zakresach czynności. Do zadań Kierownika Działu Technicznego należało m.in.: nadzorowanie przeprowadzanych na bieżąco konserwacji, przeglądów technicznych oraz remontów budynków, akceptowanie umów i zleceń na prace remontowe w budynkach komunalnych. Do obowiązków kierowników BOM należała m.in. ochrona techniczna budynków, instalacji i urządzeń, a także prowadzenie spraw technicznych związanych z modernizacją budynków i infrastrukturą wraz z nadzorem nad ich realizacją.

(dowód: akta kontroli str. 15-50, 56-64)

1.4. W okresie objętym kontrolą stan zatrudnienia w ZGM zmniejszył się ze 125 (wg stanu na dzień 01.01.2011 r.) do 107 osób (wg stanu na dzień 31.12.2013 r.), tj. o 14,4%, w tym: w Dziale Technicznym zwiększył się z dziewięciu do 16 osób (o 77,8%), a w BOM-ach zmalał z 58 do 32 osób (o 44,8%). Zwiększenie etatów w Dziale Technicznym wynikało ze zmian organizacyjnych, polegających na przejściu części zadań należących wcześniej do BOM-ów.

(dowód; akta kontroli str. 55)

W okresie objętym kontrolą zmniejszyła się z sześciu do pięciu liczba pracowników posiadających licencję zawodową w zakresie zarządzania nieruchomościami,

⁴ Uchwała Nr 138/91 Rady Miejskiej Torunia z dnia 27 czerwca 1991 r. w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu.

⁵ Uchwała Nr 674/04 Rady Miasta Torunia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie nadania statutu Zakładowi Gospodarki Komunalnej.

⁶ Zarządzenia Prezydenta Miasta Torunia w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu: nr 150/2010 z dnia 2 czerwca 2010 r. oraz nr 17 z dnia 18 stycznia 2012 r.

wydaną w trybie przepisów rozdziału 4 działu V ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁷.

(dowód: akta kontroli str. 54)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. ZGM zatrudniał 13 pracowników posiadających uprawnienia do przeglądu budynków i instalacji, w tym: 11 osób z uprawnieniami budowlanymi, trzy osoby do dozoru instalacji elektrycznej oraz jedną osobę do dozoru instalacji gazowych.

(dowód: akta kontroli str. 55)

1.5. Zasób budynków komunalnych (mieszkalnych) oddanych do użytkowania przed 14 sierpnia 1961 r. (wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.) wynosił 295 budynków, z tego 288 oddanych do użytkowania przed 1945 r., co stanowiło odpowiednio 87,8% i 85,7% liczby wszystkich budynków mieszkalnych (336) stanowiących zasób Gminy. Liczba lokali mieszkalnych w budynkach oddanych do użytkowania przed 14 sierpnia 1961 r. (1874), w tym w budynkach oddanych w użytkowanie przed 1945 r. (1849), stanowiła odpowiednio 60,8% i 60,0% liczby wszystkich lokali (3082) w budynkach mieszkalnych zasobu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 65)

Z ewidencji wyposażenia najstarszych budynków (w tym lokali) w podstawowe instalacje i urządzenia wynikało, że na dzień 31 grudnia 2013 r. spośród 1874 lokali mieszkalnych w budynkach oddanych do użytkowania przed 14 sierpnia 1961 r.:

- 1858 lokali wyposażonych było w bieżącą wodę, w tym 57 w ciepłą wodę;
- 1537 wyposażonych było w kanalizację;
- 1040 wyposażonych było w gaz sieciowy, a 132 w c.o.

Wszystkie lokale mieszkalne wyposażono w elektryczność.

(dowód: akta kontroli str. 66)

1.6. Z książki kontroli zewnętrznych wynikało, że w okresie objętym kontrolą Komisja Rewizyjna Rady Miasta Torunia przeprowadziła w ZGM cztery kontrole, a pracownicy Urząd Miasta Torunia – dwie. Żadna z przeprowadzonych kontroli nie dotyczyła wywiązywania się zarządcy budynków komunalnych z obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli, o których mowa w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸ (dalej: „Prawo budowlane”). W latach 2011-2013 Najwyższa Izba Kontroli nie kontrolowała ZGM.

(dowód: akta kontroli str.51-53)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Utrzymanie i gospodarowanie najstarszymi budynkami komunalnymi

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu (dalej: „PINB”) wydał jedno polecenie nakazujące opróżnienie

⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

lokalu mieszkalnego ze względu na jego zły stan techniczny (zniszczony podczas pożaru)⁹.

Badania związane z utrzymaniem w należyłym stanie technicznym najstarszych budynków komunalnych przeprowadzono na próbie 10 budynków mieszkalnych¹⁰ wybudowanych w latach 1750-1932¹¹, w których występowały lokalne źródła ogrzewania (piece węglowe), w tym w trzech budynkach¹², dla których PINB w latach 2011-2013 wydał decyzje lub postanowienia nakazujące naprawy istniejących elementów budynku.

(dowód: akta kontroli str. 143-518)

2.1. Dla wszystkich budynków objętych badaniem założono¹³ książki obiektów budowlanych, o których mowa w art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego, zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (dalej: „rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego”)¹⁴. Książki te m.in.:

- zawierały ponumerowane strony, które zabezpieczono w sposób chroniący przed ich usunięciem lub wymianą (na stronie tytułowej każdego tomu wpisano jego kolejny numer oraz datę założenia),
- zostały wykonane w sposób trwały, zapewniający przydatność do użytkowania w całym okresie użytkowania obiektu,
- zawierały wpisy obejmujące: podstawowe dane identyfikujące obiekt (poza danymi wykazanymi w sekcji ustalonych nieprawidłowości), dane ogólne o obiekcie, plan sytuacyjny obiektu, protokoły kontroli oraz badań okresowych, a także informacje o przeprowadzonych remontach i przebudowach obiektu.

(dowód: akta kontroli str.519-521)

2.2. Wszystkie badane budynki poddane były w latach 2011-2013 kontroli okresowej co najmniej raz w roku, wymaganej art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. Natomiast obowiązek przeprowadzenia kontroli tych budynków co najmniej raz na pięć lat, o którym mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, przypadła w 2015 r. Kontrole przeprowadzały osoby posiadające uprawnienia lub kwalifikacje wymagane przepisami art. 62 ust. 4-6 Prawa budowlanego, w tym: (1) uprawnienia budowlane - kontrole sprawdzania stanu technicznego¹⁵ obiektów, (2) kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominarskim - kontrole instalacji wentylacyjnych i kominowych, (3) kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją urządzeń, instalacji oraz sieci energetycznych i gazowych - kontrole instalacji gazowych.

Kontrole te obejmowały elementy budynku narażone na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania, instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), których uszkodzenia mogą powodować zagrożenie dla bezpieczeństwa osób, środowiska i konstrukcji budynku.

(dowód: akta kontroli, str. 522-523)

⁹ Budynek przy ul. Legionów 152.

¹⁰ Ul. Lipnowska 126, ul. Rypińska 72, ul. Armii Ludowej 62, ul. Klonowica 19/Bydgoska 60, ul. Rybaki 7, ul. Mickiewicza 118, ul. C. Skłodowskiej 17, ul. Rabska 13, ul. Grudziądzka 62 i ul. Batorego 67.

¹¹ Stanowiących 3,5% zasobu budynków oddanych do użytkowania przed 1945 r. (288).

¹² Ul. Mickiewicza 118, ul. C. Skłodowskiej 17 i ul. Batorego 67.

¹³ Wszystkie książki założono 1 kwietnia 1999 r.

¹⁴ Dz. U. Nr 120, poz. 1134.

¹⁵ Elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu.

2.3. Protokoły z kontroli okresowych badanych budynków w większości spełniały wymogi określone w przepisach § 4 ust. 4 pkt 1-3 i 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych (dalej „rozporządzenie w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych”)¹⁶. Protokoły te zawierały m.in. informacje o stanie technicznym elementów budynków objętych kontrolą, rozmiar ich zużycia lub uszkodzenia oraz zakres remontów koniecznych do wykonania, a także dane na temat stanu realizacji prac remontowych zleconych do wykonania w protokołach z poprzednich kontroli okresowych.

(dowód: akta kontroli str. 522-528)

2.4. Dane zawarte w protokołach z kontroli okresowych budynków objętych badaniem stanowiły podstawę do sporządzenia zestawienia robót remontowych budynków na poszczególne lata badanego okresu. W zestawieniach dokonywano podziału na roboty konserwacyjne i naprawy bieżące¹⁷. W oparciu o ustalone potrzeby sporządzano plany remontów, określające zakres remontów do realizacji, zbilansowane do wielkości środków przyznanych przez właściciela zasobu na ich wykonanie. Plany remontów opracowano z uwzględnieniem pierwszeństwa dla robót mających na celu eliminację zagrożenia bezpieczeństwa użytkowników lokali i osób trzecich (§ 7 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych). Plany te zostały zatwierdzone przez Dyrektora ZGM.

Spośród 10 badanych budynków w czterech¹⁸ nie wykonano zaplanowanych robót remontowych na łączną kwotę 805,0 tys. zł.

Z oględzin trzech budynków¹⁹ wynikało, że w dwóch wykonano zakresy robót remontowych i konserwacyjnych ustalonych w wyniku okresowych przeglądów, natomiast w jednym przypadku²⁰ nie wykonano tych prac ze względu na przeznaczenie budynku do sprzedaży i wykwaterowanie lokatorów.

(dowód: akta kontroli str. 529-552, 611)

Dyrektor wyjaśniła, że planowanych remontów nie przeprowadzono ze względu na brak środków finansowych potrzebnych w tych przypadkach na kompleksowe naprawy np. dachów, elewacji, instalacji, itp., a ponadto przewiduje się w dwóch przypadkach zgłoszenie budynków objętych nadzorem konserwatorskim do projektu termomodernizacji i rewitalizacji na lata 2014-2020. W jednym przypadku nie podejmowano robót remontowych ze względu na przeznaczenie budynku do sprzedaży i podjęcie procesu wykwaterowania lokatorów, natomiast wykonano niezbędne prace zapewniające utrzymanie w niepogarszającym się stanie, gwarantującym bezpieczeństwo użytkowania tej nieruchomości.

(dowód: akta kontroli 526-528; 601-606; 611)

2.5. W latach 2011-2013 zasób najstarszych budynków komunalnych był kontrolowany przez PINB, Państwową Straż Pożarną i Inspekcję Sanitarną. W wyniku ośmiu spośród dziewięciu kontroli PINB wydano zalecenia, w tym dwie decyzje nakazujące naprawy istniejących elementów budynku (instalacji), które zostały przez ZGM wykonane. W trzech spośród siedmiu kontroli Inspekcji Sanitarnej stwierdzono nieprawidłowości, które zostały przez ZGM usunięte.

¹⁶ Dz. U. Nr 74, poz. 836 ze zm.

¹⁷ Nie wystąpiły w badanym okresie naprawy główne.

¹⁸ Przy ul. Klonowica 19/Bydgoskiej 60, Rybaki 7, Mickiewicza 118 i M. Skłodowskiej-Curie 17.

¹⁹ Przy ul. Rybaki 7, Armii Ludowej 62 i Rabskiej 13.

²⁰ Budynek przy ul. Rybaki 7.

Kontrola przeprowadzona przez Państwową Straż Pożarną nie wykazała nieprawidłowości.

W zakresie 10 obiektów objętych kontrolą NIK :

- w trzech spośród 30 kontroli instalacji wentylacyjnych i kominowych stwierdzono niedrożności wentylacyjne lub konieczność przestawienia pieców węglowych.²¹ W wyniku tych kontroli usunięto stwierdzone nieprawidłowości,
- w jednym przypadku wykonano przestawienie pieców, w drugim ujęto zakres tych prac w planie remontów na 2014 r.,
- w dwóch spośród 18 kontroli instalacji gazowych stwierdzono przeciek gazu w lokalu mieszkalnym lub w budynku, a w jednym przypadku – brak szafki głównego zaworu gazowego budynku. Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte.

(dowód: akta kontroli str. 524-525, 553-556)

2.6. W latach 2011-2013 nie wystąpiły przypadki zmiany sposobu użytkowania obiektów wchodzących w skład zasobu najstarszych budynków komunalnych.

(dowód: akta kontroli str. 591)

2.7. ZGM dla żadnego z 10 kontrolowanych budynków nie posiadał dokumentów budowy i dokumentacji powykonawczej, o której mowa w art. 60 Prawa budowlanego.

Z wyjaśnień Dyrektora ZGM wynikało, że wszystkie obiekty budowlane poddane kontroli były wybudowane w okresie przedwojennym. Część z budynków była budowana jeszcze w XIX wieku. W chwili przejęcia budynków przez Gminę dokumentacja tych budynków już nie istniała. Najprawdopodobniej dokumentacja ta zaginęła w czasie wojny. Tym samym ZGM jako administrator budynków nie ma obecnie możliwości odtworzenia pierwotnej dokumentacji związanej z ich budową.

(dowód: akta kontroli str. 519-521, 601-606)

2.8. W latach 2011-2013 do ZGM wpłynęły łącznie cztery skargi dotyczące niewłaściwego utrzymania i użytkowania zasobu najstarszych budynków komunalnych. Badanie sposobu załatwienia tych skarg wykazało, że zostały one rozpatrzone w terminach wymaganych art. 237 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²², a podnoszone w nich sprawy – załatwione.

(dowód: akta kontroli str. 557-567)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieterminowo przeprowadzono 20 (25,6%) spośród 78 rocznych kontroli budynków, w tym:
  - dziewięć kontroli polegających na sprawdzeniu stanu technicznego obiektów²³ przeprowadzono ze zwłoką od trzech do sześciu miesięcy,
  - siedem kontroli przewodów kominowych przeprowadzono ze zwłoką trzech miesięcy,

²¹ W protokołach z kontroli kominarskich tych obiektów odnotowano, że wymienione braki, uszkodzenia i zaniedbania nie podlegały obowiązkowemu usunięciu w określonym terminie, stosownie do art. 70 Prawa budowlanego.

²² Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.

²³ Elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu.

- cztery kontrole instalacji gazowych przeprowadzono ze zwłoką od dwóch do trzech miesięcy (w przypadku pięciu spośród sześciu budynków z instalacją gazową).

Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych, kontrole okresowe powinny być przeprowadzone w porze wiosennej.

W wyjaśnieniach Dyrektor ZGM stwierdziła m.in., że przesunięcia terminów sprawdzenia stanów technicznych budynków były spowodowane rezygnacją z pracy inspektora ds. technicznych, ale obecnie etat uzupełniono, co wpłynie na zdecydowaną poprawę terminowości wykonywanych przeglądów. Przyczyną opóźnienia sprawdzenia stanu technicznego przewodów kominowych była zmiana okresów jego przeprowadzania z okresu jesiennego w 2010 r. na okres wiosenny. Opóźnienie w wykonaniu przeglądów wewnętrznych instalacji gazowych spowodowane było również m.in. rezygnacją z pracy inspektora ds. technicznych i wynikającą z powyższego potrzebą reorganizacji pracy Biura administracji. Przesunięcie terminu kontroli wewnętrznych instalacji gazowych było zdarzeniem jednorazowym. Przed 2011 r. oraz od 2012 r. przedmiotowe przeglądy realizowane są w okresach wiosennych.

(dowód: akta kontroli str. 522-523, 601-605)

2. Spośród 10 badanych ksiązek obiektu budowlanego:

- w dziewięciu nie podano nr księgi wieczystej i nr ewidencyjnego gruntów, (wymóg załącznika do rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego – Tablica nr 2),
- w ośmiu dokonywano skreśleń bez umieszczenia daty i podpisu osoby dokonującej zmiany lub poprawiano tekst nie dokonując przekreślenia wyrazów pojedynczą linią, co było niezgodne z § 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 519-521)

Monika Mikulska – Dyrektor ZGM wyjaśniła, że nie wpisanie w książce obiektów numeru ksiąg wieczystych i numerów ewidencyjnych gruntów spowodowane było brakiem tej informacji w okresie ich zakładania. Wpisy te zostaną uzupełnione. Natomiast skreśleń i poprawek w książce bez podpisów i dat oraz poprawek bez skreśleń dokonywali inspektorzy odpowiedzialni za wpisy w książkach obiektów, a osoby nadzorujące nie zwróciły im na to uwagi. Obecnie pracownicy ci zostali pouczeni o tej nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 601-605, 612)

3. W protokole oględzin budynku przy ul. Rabiańskiej 13 nie wpisano zakresu robót remontowych, do czego zobowiązywał § 4 ust. 4 pkt 3 ww. rozporządzenia.

Z wyjaśnień Aleksandry Pszczółkowskiej - kierownika BOM I i Andrzeja Rynkowskiego - inspektora ds. technicznych BOM I wynikało m.in., że nie wykazano zakresu prac remontowych w protokole z przeglądu z 2013 r., ponieważ budynek przeznaczony był do sprzedaży, wobec czego Gmina nie była skłonna do inwestowania. ZGM starał się robić naprawy na bieżąco, tak aby nie było zagrożenia w jego eksploatacji i aby stan budynku nie uległ pogorszeniu np. wskutek zalewania. Ponadto z budynku wykwaterowani mieli zostać wszyscy lokatorzy, wobec czego nie było powodu w tym czasie go remontować.

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że nie wykazany w protokole z przeglądu rocznego konieczny zakres remontu nie zagrażał zdrowiu, bezpieczeństwu ani życiu mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 538-544; 522-523; 601-605)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Dyrektor ZGM zlecał zarządzeniami²⁴ przeprowadzanie przeglądów m.in.: dachów, zabezpieczenia budynków przed skutkami mrozów i opadów atmosferycznych, urządzeń i instalacji do użytkowania w okresie zimowym. Fakt przeprowadzenia tych przeglądów nie został udokumentowany.

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że nie sporządzano odrębnych protokołów dla każdego budynku, ponieważ nie stwierdzono uchybień w wyniku tych przeglądów, które wymagałyby sformułowania zaleceń. W razie drobnych nieprawidłowości były one na bieżąco usuwane.

(dowód: akta kontroli str. 522-523, 568, 581-586, 608-610)

NIK zwraca uwagę, że poprzez niesporządzanie protokołów z przeprowadzonych przeglądów ZGM nie posiada dowodów świadczących o ich faktycznym przeprowadzeniu i braku ewentualnych uchybień w zakresie należytego przygotowania budynków do sezonów jesienno-zimowych.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Działania na rzecz poprawy standardu wyposażenia budynków, w tym modernizacji i remontów

Opis stanu
faktycznego

3.1. W wyniku dokonania oceny stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy, ZGM w latach 2011-2013 zakwalifikował do naprawy bieżącej odpowiednio: 168, 166 i 154 budynków stanowiących 56,9%, 56,3% i 52,2% zasobu, do opróżnienia i wyburzenia odpowiednio: sześć, dziewięć i sześć budynków (2,0%, 3,0% i 2,0% całego zasobu) oraz do opróżnienia i sprzedaży oraz innego wykorzystania odpowiednio: 19, 17 i 25 budynków (6,4%, 5,8% i 8,5% zasobu).

(dowód: akta kontroli str. 522-528, 570)

3.2. W „Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Toruń na lata 2010-2014”²⁵ zaplanowano w latach 2011-2013 nakłady na remonty²⁶ w wysokości odpowiednio: 3.700 tys. zł, 3.900 tys. zł i 4.500 tys. zł, natomiast ZGM zaplanował w tych latach na remonty najstarszych budynków²⁷ odpowiednio: 1.630,5 tys. zł, 1.912,0 tys. zł i 2.169,0 tys. zł.

W badanym okresie ustalone przez ZGM potrzeby w tym zakresie wynosiły odpowiednio: w 2011 r. – 4.184,9 tys. zł, w 2012 r. – 5.247,0 tys. zł i w 2013 r.

²⁴ Nr 22/2011 z 13 października 2011 r., Nr 42/2012 z 24 października 2012 r. i Nr 39/2013 z 28 października 2013 r. w sprawie przygotowania Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej do sezonu jesienno-zimowego.

²⁵ Obwieszczenie Nr 13/14 Rady Miasta Torunia z dnia 20 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Toruń na lata 2010-2014 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r., poz. 938), dalej: „program gospodarowania mieszkaniowym zasobem na lata 2010-2014”.

²⁶ Budynków gminnych i lokali, których Miasto jest właścicielem w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz w częściach wspólnych w budynkach, w których Miasto posiada udziały.

²⁷ 100% własności Miasta.

– 5.254,0 tys. zł. Przyjęte w planie nakłady na remonty stanowiły więc w latach 2011 -2013 odpowiednio: 38,9%, 36,4% i 41,3% w stosunku do potrzeb.

Z wykonania planu remontów wynikało, że w latach 2011-2013 r. wydatkowano odpowiednio: 1.379,1 tys. zł, 795,5 tys. zł i 1.059,1 tys. zł. Osiągnięto zatem wykonanie finansowe w stosunku do planu remontów na poziomie: 84,5% w 2011 r.; 41,6% w 2012 r. i 48,8% w 2013 r.

Monika Mikulska, Dyrektor ZGM wyjaśniła, że brak realizacji planowanego na lata 2011-2013 zakresu finansowego remontów wynikał z nieuzyskania założonych wpływów z tytułu najmu lokali w stosunku do prognoz przyjętych przy tworzeniu planu. Ponadto plan remontów jest opracowywany w miesiącu grudniu roku poprzedzającego, natomiast plan finansowy ZGM, w którym określa się wysokość środków przeznaczonych na remonty, zatwierdzany jest przez Prezydenta Miasta Torunia w marcu danego roku. W związku z tym, że plany zatwierdzane przez Prezydenta zawierają niższe kwoty od planu remontów przyjętych wcześniej przez ZGM, wykonanie tychże planów remontów jest znacznie niższe od zakładanego.

(dowód: akta kontroli str. 79-91, 571-580, 601-606, 612)

3.3. Ogólna liczba najstarszych budynków komunalnych oraz lokali niedostosowanych do obowiązujących norm określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²⁸ wynosiła wg stanu na dzień 1 stycznia 2011 r. odpowiednio 302 budynki i 1884 lokale.

Z wyjaśnień Dyrektora ZGM wynikało, że przedmiotowe budynki w zdecydowanej większości objęte są ochroną przez Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu (dalej: „MKZ”), stąd ewentualna próba dostosowania wszystkich elementów do obowiązujących przepisów wiązałaby się z odmową MKZ, ze względu na ich zabytkowy charakter. Dostosowanie wszystkich elementów obiektu do obowiązujących przepisów związane jest w większości z jego kompleksową przebudową, której koszt przewyższyłby wybudowanie nowego obiektu.

(dowód: akta kontroli str. 587-590)

Wszystkie najstarsze budynki²⁹ wyposażone zostały w instalację elektryczną, natomiast posiadały zróżnicowane wyposażenie pod względem pozostałych urządzeń technicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. na 295 budynków 287 wyposażonych było w bieżącą wodę (97,3%), 229 w kanalizację (77,6%), 154 w gaz sieciowy (52,2%), 19 w c.o. (6,4%) i 5 w c.w. (1,7%). W okresie od 2011 r. do 2013 r. zmalała liczba budynków wyposażonych w elektryczność, bieżącą wodę, kanalizację i gaz sieciowy, w szczególności w związku z przekazaniem części budynków Miejskiemu Zarządowi Dróg w Toruniu oraz sprzedażą budynków.

. (dowód: akta kontroli str. 66, 603)

3.4. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem na lata 2010-2014 zakładał poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Gminy poprzez przeprowadzanie remontów i modernizacji, rozbiórkę budynków zagrożonych katastrofą budowlaną, będących w złym stanie technicznym lub których remont jest nieopłacalny, budowę lokali socjalnych oraz lokali mieszkalnych. Efektem tego miało być zmniejszenie kosztów eksploatacyjnych i kosztów usuwania awarii oraz zahamowanie procesów degradacji budynków i lokali.

²⁸ Dz. U. nr 75, poz. 690 ze zm.

²⁹ 300 w 2011 r., 298 w 2012 r. i 295 w 2013 r.

W związku z realizacją przez ZGM w latach 2011-2013 zadań wynikających z planów remontów zasobu w części obejmującej zasób najstarszych budynków komunalnych uzyskano m.in. następujące efekty rzeczowe:

- wymieniono wewnętrzne instalacje elektryczne w pięciu budynkach i 16 lokalach,
- wymieniono wewnętrzne instalacje gazowe w jednym budynku i 13 lokalach,
- zamontowano wkłady kominowe w dwóch budynkach,
- wykonano przyłącza kanalizacyjne w czterech budynkach i wymieniono piony kanalizacyjne w dwóch budynkach,
- wykonano przyłącza wodociągowe w dwóch budynkach,
- wykonano pomieszczenia wc w jednym budynku,
- docieplono ściany zewnętrzne w dwóch budynkach,
- wykonano stropodachy w pięciu budynkach,
- wymieniono stolarkę okienną i drzwiową za łączną kwotę 334,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 79-91, 587-590; 603)

3.5. W badanym okresie wyłączono z użytkowania osiem nieruchomości (decyzje Prezydenta Miasta Torunia), w tym w jednym przypadku decyzję podjęto na podstawie złego stanu technicznego nieruchomości, natomiast dla siedmiu nieruchomości podstawą wniosku o wyłączenie z użytkowania były prognozowane wysokie koszty remontu wynikające m.in. z wpisania ich do Gminnej Ewidencji Zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 601-605)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania ZGM w badanym obszarze.

4. Koszty eksploatacji i utrzymania budynków komunalnych

Opis stanu faktycznego

4.1. W latach 2011-2013 koszty utrzymania i eksploatacji najstarszych budynków zasobu Gminy zarządzanych przez ZGM wynosiły ogółem 19.434 tys. zł, z tego: w 2011 r. - 6.400 tys. zł, w 2012 r. - 6.816 tys. zł oraz w 2013 r. - 6.219 tys. zł. W ewidencji księgowej nie wyodrębniono kosztów budynków oddanych do użytkowania przed dniem 14 sierpnia 1961 r. Wyliczone koszty dotyczyły metra kwadratowego powierzchni użytkowej całego zasobu. Koszty zarządu w 2013 r. wynosiły 18,47 zł na metr kwadratowy powierzchni użytkowej budynków i były wyższe o 0,7% od kosztów poniesionych w 2011 roku (18,24 zł).

(dowód: akta kontroli str. 78)

4.2. ZGM na bieżąco monitorował kształtowanie się kosztów utrzymania i eksploatacji budynków należących do zasobu komunalnego Gminy. Ewidencja kosztów eksploatacji oraz uzyskiwanych przychodów prowadzona była dla całego zarządzanego zasobu, w podziale na poszczególne budynki. W ewidencji tej nie wyodrębniono zasobu najstarszych budynków, gdyż nie było takiego obowiązku wynikającego z obowiązujących przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 78)

4.3. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem na lata 2010-2014 określał m.in. plan rzeczowo-finansowy remontów i modernizacji budynków mieszkalnych stanowiących własność Gminy, zarządzanych przez ZGM. Na podstawie planu wieloletniego opracowywano plany roczne. Zarówno w planie wieloletnim, jak

i w planach rocznych nie wyodrębniono kosztów usług remontowych dotyczących budynków najstarszych. W rocznych planach remontów określano budynki, w których wykonywane mają być remonty, ich zakres oraz kategorię i wartość robót. W toku niniejszej kontroli stwierdzono, że w czterech spośród 10 budynków objętych badaniem nie wykonano planowanych prac remontowych na łączną kwotę 805 tys. zł, co opisano w pkt 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W ramach wydatków inwestycyjnych wykonano m.in. kanalizacje sanitarne w pięciu budynkach.

(dowód: akta kontroli str. 79-115, 611)

4.4. W latach 2011-2013 przychody z tytułu gospodarowania zasobem najstarszych budynków komunalnych nie pokrywały kosztów ich utrzymania. Przychody te w łącznej kwocie 17.401 tys. zł. były niższe o 2.049 tys. zł (o 10,5%) od poniesionych kosztów (19.434 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 78)

4.5. W badanym okresie dodatki mieszkaniowe wypłacone najemcom lokali w najstarszych budynkach komunalnych miały tendencję malejącą. W 2013 r. dodatki te otrzymało 1.004 najemców lokali w łącznej kwocie 2.623,4 tys. zł, co w porównaniu z 2011 r. stanowiło spadek: o 7,5% liczby osób otrzymujących dodatek (81 osób) oraz kwoty dodatków o 5,9% (164,5 tys.).

(dowód: akta kontroli str.74)

Zaległości najemców lokali w zasobie najstarszych budynków komunalnych z tytułu opłat czynszowych na koniec 2013 r. wynosiły 14.057,5 tys. zł i były wyższe od stanu na koniec 2011 r. o 26,1% (o 2.911,7 tys. zł). ZGM podejmował działania organizacyjne i windykacyjne w celu odzyskania nieuregulowanych opłat czynszowych. Między innymi dokonano zamiany mieszkań za spłatę zadłużenia (14 najemców) bądź za remont (60 najemców), co skutkowało oszczędnością kosztów remontów w łącznej kwocie 1.028,6 tys. zł. Wpływy z działań windykacyjnych wobec dłużników w latach 2011-2013 wyniosły łącznie 6.507,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 75-77)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność ZGM w badanym obszarze.

5. Zapewnienie i wykorzystanie środków finansowych na poprawę stanu technicznego zasobów

Opis stanu faktycznego

5.1. Na usługi remontowe ZGM zaplanował: w 2011 r. – 6.070 tys. zł, w 2012 r. – 5.480 tys. zł, a w 2013 r. – 5.300 tys. zł. Plany te wykonano odpowiednio w 96,7%, 88,5% i 108,2%.

(dowód: akta kontroli str. 94, 97, 102)

5.2. Dyrektor ZGM określił kategorie zadań remontowych ze względu na ważność i pilność wykonania³⁰. Do pierwszej kategorii zaliczono zadania remontowe, które mają wpływ na bezpieczeństwo użytkowników obiektu budowlanego, do drugiej

³⁰ Zarządzenie Nr 12/05 Dyrektora Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu z dnia 3 czerwca 2005 r. w sprawie gospodarki remontowej budynków administrowanych przez ZGM.

zadania związane z zagrożeniem mienia, a do trzeciej zadania związane z estetyką obiektu. W rocznych planach rzeczowych ustalano zadania według ww. kategorii. Sporządzanie rocznych planów poprzedzane było analizą potrzeb rzeczowo-finansowych remontów i modernizacji, sporządzanych przez poszczególne BOM-y, wynikających z przeprowadzonych przeglądów. W oparciu o powyższe zapotrzebowania i środki finansowe zagwarantowane przez Gminę sporządzano plan remontów na poszczególne lata. W planie finansowym remontów na 2011 r. (2.200 tys. zł) ujęto 32,0% zgłoszonych potrzeb. Plan na 2012 rok (2.500 tys. zł) objął 33,5% zgłoszonych potrzeb, a plan remontów na 2013 rok (2.700 tys. zł) przewidywał wykonanie 46,5% zgłoszonych potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 103-142)

ZGM w okresie objętym kontrolą nie podejmował działań w celu pozyskania dodatkowych środków (poza przychodami z zasobu i budżetu Gminy) na finansowanie inwestycji służących poprawie stanu technicznego i standardu wyposażenia budynków, stanowiących najstarszy zasób, których w 100% właścicielem była Gmina.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora ZGM wynikało m.in., że ZGM podejmował działania w celu uzyskania dodatkowych środków na finansowanie inwestycji służących poprawie stanu technicznego budynków komunalnych, ale tylko tych, w których ZGM jest współwłaścicielem.

(dowód: akta kontroli str. 67-68)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność ZGM w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³¹, wnosi o:

1. Zapewnienie sporządzania protokołów z kontroli okresowych budynków komunalnych zawierających wszystkie elementy wymagane § 4 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych.
2. Uzupełnienie wpisów w księzkach obiektów budowlanych zgodnie z wymogami załącznika do rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

³¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK prosimy o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia   września 2014 r.

Kontroler
Christian Makowski
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

.....
Podpis

.....
Podpis